

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
соціології та управління

Г.Ф. Бірюкова
(ініціали та прізвище)

« 30 » лютого 2021 р.

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності: 281 публічне управління та адміністрування
освітньо-професійна програма: публічне управління та адміністрування

Укладач: Масюк О.П., д. філос. н., доцент, доцент кафедри соціальної філософії та управління.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та
управління

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 6 від "20" січня 2021 р.
Завідувач кафедри соціальної філософії та
управління

(підпис) Т.І. Бутченко
(ініціали, прізвище)

Протокол № 6 від "25" січня 2021 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

(підпис) Н.В. Горло
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис) О.В. Митченко
(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань <u>28 – Публічне управління та адміністрування</u>	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова дисципліна	
		Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність <u>281 – Публічне управління та адміністрування</u>	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		4 -й	5 -й
Освітньо-професійна програма <u>Публічне управління та адміністрування</u>	Змістових модулів – 4	Лекції	
		24 год.	4 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Семінарські	
		24 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		42 год.	82 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальне партнерство» є засвоєння знань здобувачами вищої освіти з організації рівноцінної взаємодії автономних суб'єктів суспільних відносин, набуття навичок ефективної організації групової роботи публічної організації та вироблення компетенцій з модерування та моделювання конфліктної взаємодії.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Соціальне партнерство» є: сприяти оволодінню студентами факультету соціології та управління сучасними підходами до формування партнерських відносин у суспільному житті; сформувати цілісне уявлення про основні переваги партнерства як фундаментального механізму функціонування громадянського суспільства в Україні; виховати кваліфікованих фахівців, які б володіли знаннями та навичками щодо захисту інтересів людини в розмаїтті суспільних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

знати:

1. основні засади формування партнерства як загальносуспільної форми взаємодії;
2. механізм реалізації соціального партнерства для розбудови громадянського суспільства;
3. ключові елементи розвитку соціального партнерства на рівні суспільно-державних відносин;

4. сучасний стан та специфіку партнерства між державними і неприбутковими організаціями;
5. напрямки взаємодії між власниками засобів виробництва, профспілками та органами державної влади в Україні;
6. зміст та структуру переговорів задля досягнення партнерства в суспільних відносинах.

вміти:

1. формувати цілісну і послідовну громадську думку щодо реалізації та розвитку партнерських відносин;
2. ефективно використовувати правові норми у сфері регуляції партнерських відносин у державних і комерційних установах;
3. організувати, координувати та регулювати взаємодію профспілок, представників власників і робітників на підприємстві;
4. отримувати, освоювати та використовувати інформацію про рішення органів державної влади та профспілкових організацій у галузі соціального партнерства;
5. вести переговорний процес задля досягнення конструктивного соціального партнерства;
6. використовувати отримані знання для створення партнерських відносин у сучасному українському суспільстві.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК08. Навички міжособистісної взаємодії, зокрема співпраці з метою досягнення професійного результату.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.
ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально, зокрема розуміння та застосування норм етики та права.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.
СК04. Здатність опрацьовувати первинну інформацію, виявляти загальні тенденції та можливості розвитку публічної організації в суспільному оточенні.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.
СК08. Здатність ефективно організувати групову роботу публічної організації та формувати міждисциплінарну команду.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.
РНЗн06. Грамотно висловлюватися в усній та писемній формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною мовою.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.
РНЗЗ03. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю державних службовців.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.
РНК02. Вміння будувати формальну та неформальну комунікацію, змінювати комунікаційні стилі в процесі спілкування.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.
РНК06. Вміння модерувати та моделювати конфліктну комунікативну взаємодію.	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, виконання завдань.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліни, які пов'язані з викладанням курсу «Соціальне партнерство»: основи демократії та права людини; менеджмент публічних установ та організацій; теорія управління соціальними процесами; етика публічної служби.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Генезис соціального партнерства.

Партнерство як феномен громадянського суспільства.

Історія розвитку партнерства як форми гармонізації людських відносин. Етапи зародження соціального партнерства. Формування партнерства в суспільних відносинах. Ціннісно-нормативна база партнерства. Самореалізація людини в соціальному просторі. Перешкоди на шляху до реалізації соціального партнерства. Розвиток децентралізації суспільно-державної взаємодії. Втілення субсидіарності як форми збалансованого співіснування державної влади та місцевого самоврядування. Стимулювання розвитку соціально-орієнтованого бізнесу.

Соціальне партнерство на регіональному рівні

Сутність та зміст соціального партнерства в сучасних суспільних відносинах. Істотні ознаки партнерства. Передумови соціального партнерства. Різновиди партнерства в суспільних та міжнародних відносинах. Партнерство за кількісним складом учасників відносин. Партнерство за сферою його здійснення в суспільному житті. Біпартизм та трипартизм. Регіональне управління і соціальне партнерство. Умови та правила соціального партнерства. Визначення особливостей соціального партнерства в регіоні. Організація соціального партнерства на регіональному рівні.

Змістовий модуль 2. Соціальне партнерство як регулятор суспільних відносин.

Соціальне замовлення як складова партнерства.

Понятійний апарат процедури соціального замовлення. Соціальне замовлення, його фінансування та оплата. Етапи надання соціальних послуг на замовлення. Оцінка конкурсних пропозицій в рамках соціального замовлення. Переваги і ризики механізму соціального замовлення соціальних послуг. Порядок надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення. Оцінка конкурсних пропозицій учасників конкурсу із залучення бюджетних коштів для надання соціальних послуг.

Основні засади партнерства на виробництві.

Рівні та органи соціального партнерства в процесі виробництва матеріальних благ. Генеральна угода, галузева угода, регіональна угода, колективний договір. Форми соціально-трудового партнерства. Колективні переговори. Консультативна взаємодія учасників партнерства. Колективний трудовий конфлікт. Участь робітників в управлінні організацією. Публічне обговорення етичного кодексу поведінки працівників. Можливість впливу персоналу організації на розподіл прибутку.

Партнерство в родинних відносинах.

Особливості становлення сучасної родини в українському суспільстві. Захист прав жінки як складова розвитку соціального партнерства в Україні. Дитина як найвища цінність та рівноправний член суспільства. Переваги та недоліки шлюбної угоди як форми партнерства в сімейних відносинах. Стереотип сучасного чоловіка та його відображення в родинних відносинах. Батьківські права як законодавчий регулятор відносин з дитиною. Переваги та недоліки опіки як інструменту виховання дитини.

Змістовий модуль 3. Соціальне партнерство: захист інтересів громадян.

Профспілка як учасник партнерства.

Соціальний діалог: принципи, сторони та представники. Федерація профспілок України: структура та органи управління. Програма дій Федерації профспілок України. Основні завдання профспілок. Напрямки діяльності профспілок. Молодіжна політика та профспілки. Незалежні профспілки. Перспективи профспілок у ІТ-секторі. Порядок реєстрації первинної профспілкової організації.

Підготовка та проведення колективних переговорів.

Колективні переговори як засіб реалізації партнерства. Колективні переговори у вирішення трудових конфліктів. Потенційні варіанти результатів колективних переговорів. Структура переговорного процесу в суспільно-трудовах відносинах. Закон України «Про колективні договори і угоди». Підготовка переговорів у рамках суспільно-трудового партнерства. Перелік традиційних інтересів учасників трудового колективу. Проведення переговорів між профспілками та власниками засобів виробництва. Робоча комісія з представників сторін трудового конфлікту. Процес проведення дискусії в межах колективних трудових переговорів. Тактики ведення колективних трудових переговорів.

Змістовий модуль 4. Переговори як основа соціального партнерства.

Стратегія і тактика переговорів.

Сутність і специфіка управління переговорами. Основні етапи проведення переговорів в сучасних умовах. Традиції та специфіка ділових переговорів як інструмента суспільно-економічних відносин в Україні. Підходи та методи оцінки потенційного бізнес-партнера. Вплив на людей в процесі ділових переговорів. Документообіг у переговорах. Ділові переговори як форма організації продажу товарів та послуг.

Переговори без поразок.

Встановлення емоційного зв'язку. Відокремлення людини від проблеми. Не зосереджуватись на людині, а вибудувати ієрархію потреб. Виявлення власних потреб та інтересів. Психологічна опора для опонента. Виявлення потреб та побажань опонента. Цілеспрямований діалог. Можливості, пропозиції, поступки. Укладення взаємовигідних угод.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	12/4	6	2	6	2	3	11	5/15	10/15	15/30	
2	15	12/-	6	-	6	-	3	15	10/-	5/-	15/-	
3	15	12/2	6	-	6	2	3	13	5/15	10/15	15/30	
4	15	12/2	6	2	6	-	3	13	5/-	10/-	15/-	
Усього за змістові модулі	60	48/8	24	4	24	4	12	52	25/30	35/30	60/60	
Підсумковий семестровий контроль. Залік.	30						30	30			40/40	
Загалом			90							100		

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Партнерство як феномен громадянського суспільства.	4	2
	Соціальне партнерство на регіональному рівні.	2	-
2	Соціальне замовлення як складова партнерства.	4	-
	Основні засади партнерства на виробництві.	2	-
	Партнерство в родинних відносинах.	4	-
3	Профспілка як учасник партнерства.	2	-
	Підготовка та проведення колективних переговорів.	2	2
4	Стратегія і тактика переговорів.	2	-
	Переговори без поразок.	2	-
Разом		24	4

6. Темі семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Партнерство як феномен громадянського суспільства.	4	2
	Соціальне партнерство на регіональному рівні.	2	-
2	Соціальне замовлення як складова партнерства.	2	-
	Основні засади партнерства на виробництві.	2	-
	Партнерство в родинних відносинах.	4	2
3	Профспілка як учасник партнерства.	4	-
	Підготовка та проведення колективних переговорів.	2	-
4	Стратегія і тактика переговорів.	2	-
	Переговори без поразок.	2	-
Разом		24	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Відповіді на семінарських заняттях.	Партнерство як феномен сучасного громадянського суспільства: ціннісно-нормативні орієнтири суб'єкта партнерських відносин; партнерство як механізм забезпечення суспільної згоди; роль соціального партнерства як фактора становлення громадянського суспільства; місце політичного партнерства в процесі формування громадянського суспільства в Україні.	5-4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання; 3-2 бали – поверховий виклад матеріалу; 1 бал – змістовне доповнення.	5
	Алгоритм соціального обслуговування в Україні.	Соціальне партнерство на регіональному рівні. Використовуючи діючі нормативні акти (Закон України «Про соціальні послуги» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19/print та Постанову КМУ «Деякі питання про надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF#Text) студенти мають намалювати на аркуші чіткий алгоритм реалізації соціального замовлення для того, щоб у них була можливість реалізувати цей механізму при практичній роботі у цій сфері. Фотографію малюнку з поясненням треба надіслати у Moodle для перевірки.	10-8 балів – аргументована позиція, цілісне бачення соціального партнерства; 7-4 бала – авторська позиція заявлена, але повністю не розкрита; 3-1 бал – поверховий виклад матеріалу.	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Відповіді на семінарських заняттях.	Соціальне замовлення як механізм партнерства в суспільно-державних відносинах: соціальне замовлення: визначення, принципи та порядок реалізації; державне та муніципальне соціальне	5-4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання; 3-2 бали – поверховий виклад матеріалу;	5

		замовлення як форми розвитку громадянського суспільства; напрямки оптимізації механізмів партнерства в суспільно-державних відносинах; відповідальність за невиконання соціального замовлення.	1 бал – змістовне доповнення.	
	Відповіді на семінарських заняттях.	Основні засади партнерства на виробництві: правове поняття соціального партнерства, його мета та форми; генеральна, галузева та територіальні угоди як форми партнерства в суспільно-державних відносинах; колективний договір, його сторони та зміст; сучасний стан і перспективи трудового законодавства в Україні.	5-4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання; 3-2 бали – поверховий виклад матеріалу; 1 бал – змістовне доповнення.	5
	Есе «Партнерство в родинних відносинах».	В цьому завданні необхідно написали есе на тему «Кроки у формуванні партнерства в родинних відносинах». Обсяг роботи має складати 1-3 сторінки. Робота оформлюється згідно зі стандартами, встановленими університетом. Обсяг роботи до трьох аркушів. Результати необхідно надіслати у Moodle.	5-4 бали – аргументована позиція, цілісне бачення соціального партнерства; 3-2 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не розкрита; 1 бал – поверховий виклад матеріалу.	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3			15
3	Відповіді на семінарських заняттях.	Профспілка як учасник партнерства: соціальний діалог: принципи, сторони та представники; Федерація профспілок України; програма дій Федерації профспілок України; основні завдання профспілок; незалежні профспілки; перспективи профспілок у IT-секторі.	5-4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання; 3-2 бали – поверховий виклад матеріалу; 1 бал – змістовне доповнення.	5
	Розв’язання кейсів «Колективні переговори»	Колективні переговори як складова партнерства. Для цього можна використати методику «SCAMPER», яка представляє собою схему постановки питань, що сприяють пошуку нових ідей. У підсумку, студенти	10-8 балів – аргументована позиція, цілісне бачення соціального партнерства;	10

		мають запропонувати творче рішення складної проблеми в роботі підприємства. Обсяг один аркуш А4.	7-4 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не розкрита; 3-1 бал – поверховий виклад матеріалу.	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів				15
4	Відповіді на семінарських заняттях.	Підготовка та проведення ділових переговорів: розробка плану ділових переговорів; початок і проведення ділових переговорів; фаза досягнення результатів переговорів; визначення перспективи ділових переговорів.	5-4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання; 3-2 бали – поверховий виклад матеріалу; 1 бал – змістовне доповнення.	5
	Завдання з переговорів.	Ознайомтесь діалог із кінофільму «Хрещений батько». Відкрийте та використовуйте для роботи презентацію по стратегіям та тактикам переговорів. Проаналізуйте, опишіть та надайте свою відповідь, щодо стратегій і маніпулятивних тактик, які використовувались у цих переговорах. Обсяг роботи до трьох аркушів. Результати необхідно надіслати у Moodle.	10-8 балів – аргументована позиція, цілісне бачення соціального партнерства; 7-4 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не розкрита; 3-1 бал – поверховий виклад матеріалу.	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів				15
Усього за змістові модулі контр. заходів	9			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Опитування: усна відповідь на три питання під час заліку.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку соціального партнерства в суспільному житті; 2. Сутність та зміст соціального партнерства як основи громадянського суспільства; 3. Типологія партнерських відносин в сучасному суспільному житті; 4. Перешкоди на шляху до реалізації соціального партнерства; 5. Ділові переговори як складова бізнес-партнерства; 6. Генеральна, галузева та територіальні угоди; 7. Визначення перспективи ділових переговорів; 8. Органи представництва персоналу підприємства; 9. Відповідальність як складова становлення соціального партнерства; 10. Спільне управління фінансами учасників соціального партнерства; 11. Впровадження та розвиток політики соціального партнерства в Україні: реалії, проблеми, перспективи; 12. Визначенні цілі, завдання та принципи соціального партнерства; 13. Рівні та органи соціального партнерства в трудових відносинах; 14. Форми соціально-трудового партнерства; 15. Колективні угоди та їх значення у регулюванні трудових відносин; 16. Колективні переговори з укладання та підписання колективних договорів та угод; 17. Участь робітників в управлінні організацією; 	<p>20-18 балів – повна змістовна відповідь на всі запитання;</p> <p>17-15 балів – повна змістовна відповідь на два запитання;</p> <p>11-14 балів – неповні відповіді на всі питання;</p> <p>10-13 балів – неповні відповіді на два питання;</p> <p>6-9 балів – часткові відповіді на питання;</p> <p>1-5 балів – короткі поверхові відповіді на окремі питання.</p>	20

		<p>18. Механізм взаємодії «патерналізм – партнерство» в суспільному житті;</p> <p>19. Взаємодія «патерналізм – партнерство» в українському суспільстві;</p> <p>20. Патерналізм і партнерство в сучасних міжнародних відносинах;</p> <p>21. Основні учасники партнерства на суспільно-державному рівні;</p> <p>22. Процес прийняття рішень в партнерстві;</p> <p>23. Національна рада з питань соціального партнерства в Україні;</p> <p>24. Профспілки України: історія, структура та функції;</p> <p>25. Національна служба посередництва та примирення;</p> <p>26. Переваги та недоліки розбудови бізнес-партнерства в сучасних умовах;</p> <p>27. Оцінка якостей потенційного бізнес-партнера;</p> <p>28. Підходи та типи поведінки на ділових переговорах;</p> <p>29. Принципи взаємодії з партнером в суспільних відносинах;</p> <p>30. Структура домовленостей за підсумками ділових переговорів;</p> <p>31. Основні вимоги до домовленостей в ділових переговорах;</p> <p>32. Поняття стратегії в переговорному процесі;</p> <p>33. Різновиди стратегії проведення ділових переговорів;</p> <p>34. Соціальне замовлення: визначення, принципи та порядок реалізації.</p> <p>35. Основні правила обрання бізнес-партнера;</p> <p>36. Соціальне партнерство – парадигма становлення демократичної державності: світовий досвід;</p> <p>37. Місце лідерства в становленні партнерських відносин;</p> <p>38. Соціальне партнерство як суспільно-політичний феномен;</p> <p>39. Структура переговорного процесу в суспільно-трудовах відносинах;</p> <p>40. Проведення переговорів між профспілками та власниками засобів виробництва;</p>		
--	--	--	--	--

		41. Основні етапи переговорів та засоби подання позицій; 42. Правовий механізм соціального партнерства: органи двостороннього та трьохстороннього співробітництва.		
	Індивідуальне завдання по темі курсу	Фінальний проєкт. Розгорнута рецензія на книгу Дж. Колрізера «Врятувати заручника». Обсяг роботи до трьох аркушів. Результати необхідно надіслати у Moodle.	20-18 балів – підготовлена рецензія демонструє високий рівень розуміння гарвардського підходу до переговорів; 17-15 балів – підготовлена рецензія демонструє достатній рівень розуміння гарвардського підходу до переговорів; 11-14 балів – підготовлена рецензія демонструє середній рівень розуміння гарвардського підходу до переговорів; 10-13 балів – підготовлена рецензія неповно розкриває зміст та структуру переговорного процесу; 6-9 балів – підготовлена рецензія незавершена; 1-5 балів – на перевірку подано фрагмент рецензії.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. / за заг. ред. Т. І. Бутченка, А. О. Ярошенко. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. 120 с.
2. Карпенко О. Г. Теорія та практика соціальної роботи. Київ : Слово, 2015. 408 с.
3. Масюк О. П. Соціальне партнерство : курс лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Соціальна робота». Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 131 с.
4. Масюк О. П. Менеджмент соціальної роботи : курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Соціальна робота». Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 94 с.
5. Управління діяльністю соціальних служб : метод. посіб. / заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак ; ПРООН в Україні. Київ : К.І.С., 2013. 178 с.

Додаткова:

1. Бірюкова Т. Ф. Соціологія праці : метод. вказ. до семінар. занять для студ. освіт.-кваліф. рівня «бакалавр» напр. підгот. «Соціологія». Запоріжжя : КСК «Альянс», 2013. 72 с.
2. Вакуленко С. М. Соціологія праці : навч.-метод. посіб. реком. МОНУ. Київ : Знання, 2008. 262 с.
3. Дворецька Г. В. Соціологія праці : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 244 с.
4. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. Київ : Ваіте, 2016. 280 с.
5. Кеннеді Г. Домовлятися завжди. Як досягати максимуму в будь-яких перемовинах. Київ : Книжний Клуб, 2016. 336 с.
6. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Менеджмент соціальної роботи : теорія і практика : навч. посіб. Київ : Каравела, 2007. 296 с.
7. Маслов Е. В. Управление персоналом предприятия : учеб. пособ. Киев : ИНФРА-М, 2001. 312 с.
8. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Тернопіль : Економічна думка, 2001. 365 с.
9. Святенко Ю. О. Тренінг особистісного зростання : навч.-метод. посіб. для студ. психол. спец. вищ. навч. закл. Київ : Слово, 2017. 112 с.
10. Селютін В. М. Управління персоналом : практикум : навч. посіб. Харків : ХДУХТ, 2018. 188 с.
11. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. для студ. вузів / за заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
12. Управлінські аспекти соціальної роботи : курс лекцій / М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко та ін. Київ : МАУП, 2004. 368 с.
13. Фішер Р., Юри В., Паттон Б. Шлях до так. Як вести переговори, не здаючи позицій. Київ : Основи, 2016. 220 с.
14. Buzan T. Mind Map Mastery : The Complete Guide to Learning and Using the Most Powerful Thinking Tool in the Universe. New York : Watkins Publishing, 2018. 224 p.
15. Mintzberg H. Structure in five : Designing Effective Organizations. Washington : Pearson, 1993. 312 p.

Інформаційні джерела:

1. Генеральна угода, галузеві угоди, територіальні угоди. <http://www.fpsu.org.ua/generalna-ugoda-galuzevi-ugodi-teritorialni-ugodi.html>.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print>.
3. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/socialni-standarti.html?PrintVersion>.
4. Про колективні договори та угоди: Закон України від 01.07.1993 № 3356-XII. Дата оновлення 05.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12/print>.
5. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV. Дата оновлення: 19.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>.
6. Про порядок вирішення трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 № 137/98-ВР. Дата оновлення 16.10.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Кризь вогонь, воду й фазу штормінгу: 5 стадій розвитку команди. URL: <https://indigo.co.ua/kriz-vogon-vodu-j-fazu-shtormingu-5-stadij-rozvitku-komandi/>.
8. Лукашевич М. П. Соціологія праці : підруч. для студ. вищ. навч. закл. затвердж. МОНУ. Київ : Либідь, 2004. 440 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Mofa/0031600.pdf>.
9. Методичні рекомендації щодо порядку вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) з метою захисту прав працівників. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/fn012779>.